

ДУЖНИ СМО ДА СЕ УЈЕДИНИМО И УРАЗУМИМО И ЗБОГ ДЕЦЕ КОЈА ЋЕ СЕ У ОВОЈ ЗЕМЉИ ТЕК РОДИТИ

Већ је неколико година како се са политичких говорница широм Југославије чује ехо једне те исте поруке: у кризи смо и морамо хитно да је решимо.

За неког са стране, ван ове земље, а и у самој земљи, све почиње да личи на апсурд.

Коме се то руководство обраћа да је друштво у кризи и да ће пропасти ако се криза одмах не реши. Тражи ли помоћ од народа, очекује ли да народ уради посао за који је, међутим, легално одабрао своје представнике у институцијама и политичким организацијама друштва. И не само што их је изабрао него им већ у више наврата и наложио сасвим јасно, у оквиру свих могућих јавних изјашњавања, шта би требало да раде. Народ се у читавој Југославији већ сто пута до сада изјаснио за Југославију, за социјализам, за братство, јединство, за независност и за реформу која ће омогућити да се та опредељења остваре.

Реформа мора да буде друштвена, а не само привредна. До сада нам је свака привредна реформа крахирала, пре свега, зато што се погрешно претпостављало да може да се мења један део друштва, а да целина остане нетакнута, а нарочито да нетакнути остану реформатори. Па и сада, нецеловитост промена носи у себи опасност да неки од предвиђених потеза буду унапред осуђени на неуспех, или једноставно — погрешни. На пример, ако се ограничавају лични дохоци, ако се од радних људи и грађана очекује да то прихвате, онда мора тачно да се зна шта се у друштву тиме постиже и када. Ако се то не зна, онда се ликвидира и ово мало мотивисаности за рад која постоји. Проблеме који тако настају не може да реши никакав програм социјалних мера, ни у економском ни у политичком смислу. Јер не могу радни људи и грађани

градити свој економски и социјални положај у друштву на основу социјалне помоћи, већ на основу рада. Зато, да би се избегли потези који или не доносе резултат или нису у духу наших основних опредељења, реформа мора да буде друштвена, дакле целовита, да обухвати све сфере друштвеног живота.

А програм промена морају да припреме и спроведу Влада, Скупштина и одговарајуће институције економског и политичког система. У овом тренутку влада је дала основе за програм промена привредног система у складу са опредељењима 13. конгреса. А промене Устава су прошле фазу јавне расправе. Услови да се реформа спроведе су дакле створени. Зато сасвим једноставна политичка одлука коју ова конференција мора донети треба да гласи да се реформа спроведе одмах.

Јер криза не може сама од себе да се реши, нити је може решити споразум са Међународним монетарним фондом.

Иако бисмо, изгледа, ако је судити по овом вишегодишњем оклевању, више волели да неко други уместо нас доноси одлуке, ми морамо донети одлуку да спроведемо реформу. Ако то не бисмо учинили, и са и без иностране финансијске подршке — нема ни ублажавања, а поготову нема изласка из кризе. Напротив. Криза ће се у том случају заоштрити, а онда ћемо се поново наћи пред захтевом да се, као сада, задужимо милијарде долара да бисмо наставили да плаћамо наше оклевање, неодлучност, међусобне оптужбе и испитивање ко кога експлоатише, неспособност да на бескрајне дебате ставимо тачку.

А свега је било, то се сад лепо види, и експлоатације и других неправди, и ненаменског коришћења средстава, и злоупотреба имовине и угледа и од стране форума и група и појединаца. Али не можемо да чекамо да то све, из даље и ближе прошлости, расправимо, па да тек онда видимо шта да радимо. Није спорно да све треба рашчистити. Али то рашчишћавање у овом тренутку не сме да буде на рачун мобилизације памети и људи да изврше реформу југословенског друштва.

Ми смо у Србији донели основе за програм реформе. Он је кратак и јасан. Ако се сличан донесе у Југославији можемо да се надамо првим позитивним променама већ крајем године.

Грађани наше земље хоће да живе у Југославији — слободној и мирној земљи, по могућству богатијој него што је сада, земљи законитој и уљудној, а разуме се и праведној.

Наша земља носи бремене великих брига — југословенски на-

роди ће их решити кад престану да се осећају беспомоћни пред њима. У памћењу свих наших народа постоје сличне и веће ране, али природно је да највише боле оне које боле сада. Али у памћењу наших народа постоји и побуна против невоља и храброст да им се супротстави, као и способност да се реше.

Позивање на историју, међутим, није основа на којој треба да се изврши наша мобилизација данас. Истина, историја нас обавезује на ту мобилизацију. Али главни мотив за мобилизацију свих југословенских народа и народности су њихова садашњост, нарочито будућност. Ми смо дужни да се ујединимо и уразумимо не само због наше егзистенције у овом тренутку већ због живота будућих поколења, деце која ће се у овој земљи тек родити.

Та свест о сутрашњем дану полако нам је измицала из ума и из срца, док нас тако рећи није готово сасвим напустила.

Да су мислиле као ми данас, претходне генерације се не би одупрле ни турским, ни аустроугарским, ни немачким освајачима.

Само је жилавост и окренутост ка будућности једног народа могла да од ратног пораза као што је био онај на Косову, направи блиставу историјску копчу која ће спајати сва будућа поколења Срба, која ће бити вечно знамење њиховог националног бића.

Да су мислиле као ми, претходне генерације би положиле оружје пред првим војницима Трећег рајха, не би издржале пакао Бањице и Јасеновца, не би никад била подигнута револуција која у историјском памћењу југословенских народа симболизује очајничку одлучност да се издржи, да се победи. И зар би Југословени, да није њихове такве чврсте и тврдоглаве нарави, успели да сачувају достојанство и поштење, издржали страшну најаву сиромаштва и изолације која се апокалиптично надвила 1948. над југословенским народом.

Искушења кроз која смо прошли и из којих смо изашли као победници — цивилизацијски, историјски и људски — нереално је и неправедно изједначавати с хрпом лаичких грешака које правимо данас, учећи се социјалистичкој демократији која је, без лажне скромности, први пут после Париске комуне, почела да живи у југословенској земљи. Па су, према томе, и многе грешке које правимо у историјском смислу неизбежне. Мислим да је ово време у коме морамо, али и можемо, да сакупимо делове тог скиданог југословенског срца, храбрости и памети, па и тврдоглавости, и да кажемо не — малограђанском духу, неслози и сиромаштву.

Кад ми то кажемо заједно и сви — онда, историја нас учи, тако ће и бити.

А ако је за остварење захтева јавности препрека у руководству, ништа разумније, заиста, него да руководство или поступи у складу с вољом свог народа, или да народ једноставно, легално, цивилизовано, без гнева и патетике, промени руководство.

Зато предлажем да Конференција утврди став да, уколико до краја јесени не спроведемо реформу, а то је довољно време и за уставне промене и за реформу привредног система — Централни комитет закаже ванредни конгрес како би било изабрано ново руководство које ће имати храбрости и способности да изврши реформу.